

Oslo, 29.09.2022

Kultur- og likestillingsdepartementet

Nasjonalmuseets innspill til Kunstnermeldingen 30.09.2022

Bakgrunn

Kultur- og likestillingsdepartementet har tatt opp igjen arbeidet med Kunstnermeldingen, og bedt om innspill fra berørte aktører.

Departementet ønsker særlig innspill på følgende områder:

- 1) Hva kan gjøres for å legge til rette for flere kulturarbeidsplasser og kompetansemiljø over hele landet?
- 2) Hva kan gjøres for at kunstnere får rimelig betaling for arbeid, oppdrag, bruk og visning av verk?
- 3) Hva kan gjøres for å bedre kunstneres tilgang til sosiale rettigheter?
- 4) Hvordan sikre kunstnerisk frihet og ytringsfrihet?
- 5) Hvordan sikre at kunstnerbefolkningen gjenspeiler vårt mangfoldige samfunn?
- 6) Hvordan bidra til økt internasjonalt samarbeid?

Nasjonalmuseet viser i all hovedsak til innspill fra høringen i 2019 når det gjelder punktene 2, 3 og 6 over, da vi forstår det slik at departementet vil lese disse innspillene på nytt.

Dette innspillet vil derfor primært konsentrere seg om punkt 5, med en kort kommentar til punkt 4.

Oppsummering innspill fra 2019

Vi ønsker likevel å starte med en kort oppsummering av viktige tiltak, omtalt i høringsinnspillet fra 2019, for å sikre kunstnerne best mulige kår med bakgrunn i punktene 2 og 3.

Samtaler med kunstnerorganisasjonene forteller oss at disse er opptatt av saker som utstillingsøkonomi, produksjonsstøtte og økte innkjøpsbudsjetter. Nasjonalmuseet deler denne prioriteringen.

Oppsummering av 2019-innspillet, med oppdateringer:

- Departementet bør prioritere å sikre en mer rettferdig ordning for beregning av vederlag. Her er det særskilt viktig at ordningen bedre fanger opp unge og ukjente kunstnere, samt kunstnere med vanskelig salgbare kunstformer/verk.
- Pilotprosjektet med utstillingshonorar til kunstnere som stiller ut ved offentlig finansierte visningssteder bør gjøres permanent. Regjeringen må sikre institusjonene finansiell styrke til å gjennomføre dette.
- Det bør være et politisk mål å sikre at offentlig støttede visningssteder har økonomi til å gi produksjonsstøtte, for å sikre produksjon av nye, store og spektakulære verk.
- Pandemiårene viste med all tydelighet at offentlige innkjøp av kunst fra samtidskunstnere er svært viktig for både kunstnere og visningssteder. Regjeringen oppfordres til å sørge for at museene får økt og øremerket støtte til innkjøp av samtidskunst. Dette er viktig både for museenes samlingsvirksomhet, og for å sikre kunstsektorens økonomi.
- Kunstnerstipendene er viktige for visuelle kunstnere. Disse bør opprettholdes, stipendene bør økes til å nærme seg en normal årsinntekt og indeksreguleres årlig. Det visuelle kunstfeltet bør dessuten motta en større andel av støtten som gis til frie kunstnere.

Hvordan sikre at kunstnerbefolkningen gjenspeiler vårt mangfoldige samfunn?

Hvordan oppleves mangfoldet i kunstnerbefolkningen i dag? Hvordan sikre at kunsten er relevant og representativ for alle?

Sentralt i Nasjonalmuseets visjon er at vi skal reflektere samfunnet og tiden vi lever i. Kunstnerbefolkningen oppleves som stadig mer mangfoldig, og det er viktig for de offentlige visningsinstitusjonene å fange opp dette. Det betyr at vi må arbeide mer aktivt for at vår samling og våre utstillinger i størst mulig grad fanger opp mangfoldet både i kunstnerbefolkningen og i den allmenne befolkningen.

Representasjon er et viktig element i vår strategi. I Nasjonalmuseet har vi dedikerte team som jobber med inkludering og mangfold, både innenfor samling og formidling. Vi arbeider aktivt med å få inn mer kunst av både kvinnelige og samiske kunstnere, samt kunstnere bosatt i Norge med ikke-norsk bakgrunn.

Likestilling må også regnes som en sentral faktor i arbeidet med å sikre økt mangfold, og å gjøre kunsten relevant og representativ for publikum.

En grunnleggende del av samlingsarbeidet er å undersøke samlingen og kartlegge skjevheter, tomrom og underrepresentasjon. Arbeidet med å finne dem og det som, av ulike grunner, havnet i innsamlingens blindsoner er viktig.

På samme driver museet aktivt målgruppearbeid for å skape utstillinger der vi ønsker å nå et mangfoldig publikum, særlig over tid.

Det er tvilsomt at markedet alene vil klare å sikre mangfold i kunstnerbefolkningen. For mangfoldet er avhengig av gode offentlige ordninger, der mange av disse er nevnt i oppsummeringen ovenfor. Offentlige midler kan styres slik at de sikrer et bredt og representativt mangfold.

I tillegg er det viktig at offentlige visningsinstitusjoner er bevisste og aktive i mangfoldarbeidet innen både samlingsvirksomhet og utstillingsplanlegging. Dette kan eksempelvis sikres gjennom et sentralt utdanningsprogram, eller ved insentiver knyttet til mangfoldsarbeid innenfor samling og innkjøp.

Ved å bevilge nasjonale og regionale museer gode innkjøpsbudsjetter, kan regjeringen både sikre en sterkere kunstnerbefolkning over hele landet og at kunstnerbefolkningen – og samlingene – bedre representerer vårt mangfoldige samfunn. Høyere innkjøpsbudsjetter vil bidra både til bedre kår for kunstnerbefolkningen, samt gi større bredde og høyere kvalitet på samlinger og utstillinger hos museer over hele landet.

Hvordan sikre kunstnerisk frihet og ytringsfrihet?

Gode og stabile ordninger skaper trygge rammer for kunstnere. Trygge rammer medfører bedre vilkår både for kunstnerisk frihet og ytringsfrihet. Dette bygger oppunder viktigheten av ordningene nevnt over.

Med vennlig hilsen

Rune Bjerkås

Avdelingsdirektør

runebj@nasjonalmuseet.no

+47 90255638

